

УДК 37.091.3:004

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАЦІЇ КОРИСТУВАЧІВ ЦИФРОВОЇ ПЛАТФОРМИ

Владислав Белан,
доктор філософії, старший науковий
співробітник відділу цифрових освітніх
ресурсів Інституту професійної освіти
НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0002-7015-6508>
e-mail: vladyslavbelan91@gmail.com

Анотація. У тезах доповіді описано особливості персоналізованого зворотного зв'язку користувачів цифрової платформи, розробленої для підготовки майбутніх кваліфікованих робітників машинобудівної галузі, проаналізовано соціальні мережі, через які здобувачі освіти можуть комунікувати з викладачами та розробниками сайту у процесі освітнього процесу, а також охарактеризовано особливості кожної з них.

Ключові слова: цифрова платформа, професійна освіта, соціальні мережі, комунікація, професійна підготовка, кваліфіковані робітники, машинобудівна галузь.

FEATURES OF DIGITAL PLATFORM USER COMMUNICATION

Vladyslav Belan,
*PhD, Senior Fellow of the Department of Digital
Educational Resources of the Institute of
Vocational Education of the NAES of Ukraine*

Abstract. The thesis of the report describes the features of personalized feedback from users of the digital platform developed for the training of future skilled workers in the engineering industry, analyzes social networks through which students can communicate with teachers and site developers during the educational process, and also characterizes the features of each of them.

Keywords: digital platform, vocational education, social networks, communication, vocational training, skilled workers, mechanical engineering industry.

Наразі у світі відбувається швидка цифрова трансформація, що охоплює, зокрема, сферу освіти. Насамперед це обумовлено зміною вимог до фахівців. Робочі місця вже сьогодні вимагають сильних навичок цифрової грамотності. Цифровізація надає здобувачам освіти необхідні технічні навички та знання, щоб бути конкурентоспроможним на ринку праці (Пригодій, 2024, с. 152–156).

Цифрова трансформація сфери освіти обумовлює необхідність пришвидшення й удосконалення сучасного цифрового навчального середовища, оцифрування усіх компонентів навчального процесу та формування і розвиток цифрових компетентностей учасників навчального процесу.

Важливим аспектом реформування освіти є створення інформаційно-освітнього середовища, центральну позицію у якому займає цифрова або онлайн платформа. Інструментарій, до якого належать цифрові платформи, персоналізують освітній процес, пристосовуючись до індивідуальних потреб і стилів навчання. Здобувачі освіти можуть розвиватися у власному темпі і зосередитися на тих сферах, які потребують вдосконалення (Гуржій та ін., 2024, с. 42–50).

Використання цифрових ресурсів, як і цифрових інструментів, може зменшити потребу у друкованих підручниках та іншій матеріальній базі. Цифрові навчальні платформи можуть сприяти більш ефективному використанню навчального часу та ресурсів (Пригодій, 2024, с. 306–310).

Хоча цифрові платформи пропонують численні переваги з погляду гнучкості, доступності та масштабованості, вони також створюють значні виклики, пов'язані з соціальною взаємодією, залученням та інклюзивністю. Освітняни та розробники навчальних програм повинні прагнути розв'язати ці проблеми, впроваджуючи стратегії, спрямовані на зміцнення соціальних зв'язків, адаптацію до різних стилів навчання та покращення зручності й доступності цифрових освітніх платформ. Надаючи пріоритет цілісному благополуччю та навчальним потребам усіх здобувачів освіти, освітняни можуть створити більш інклюзивне та ефективне цифрове навчальне середовище, що надасть змогу майбутнім фахівцям досягти успіху в навчанні.

З огляду на це, на онлайн платформах розміщуються посилання на соціальні мережі, завдяки яким є можливість комунікувати користувачам цифрових навчальних платформ між собою, а також мати

можливість сконтактувати з їх розробниками і дізнаватися інформацію щодо різних питань, які стосуються цих платформ.

Соціальна мережа – це інтерактивний вебсайт із багатьма користувачами, контент якого наповнюють самі учасники мережі (Форманова, 2020, с. 282–294).

Характерними особливостями соціальних мереж є можливості створення власної сторінки, розміщення на ній особистої інформації у вигляді фотографії, опису, відео та ін.; встановлення контакту з іншими учасниками мережі, обміну з ними різноманітною інформацією (Архипова та ін., 2015, с. 7–18)

На початковому етапі розвитку соціальні мережі передбачали комунікативно-інформаційну функцію. Термін «соціальна мережа» з'явився задовго до появи Інтернету у 1954 році і означав тісні взаємовідносини між двома і більше людьми. Його запропонував соціолог з «Манчестерської школи» Джеймс Барнс. Хто ввів спілкування в Інтернет у світі – версій багато, однак прийнято вважати, що першим є американський вебпортал Classmates.com, створений у 1995 році Ренді Конрадом, власником компанії Classmates Online Inc (Berger, 2000).

Важливим способом спілкування в соціальних мережах є обмін посиланнями та можливість комунікації у дистанційному режимі, що особливо важливо у нинішніх воєнних умовах. Замість того, щоб щось переповідати своєму опоненту, достатньо просто надіслати йому посилання на той сайт або розмістити у соціальній мережі, де це опубліковано (Городенко, 2013, с. 65–69).

До основних функцій соціальних мереж належать:

Створення індивідуальних профілів, в яких буде міститися певна інформація про користувача.

Взаємодія користувачів (за допомогою перегляду профілів один одного, внутрішньої пошти, коментарів та ін.).

Можливість досягнення спільної мети шляхом кооперації (наприклад, метою соціальної мережі може бути пошук нових друзів, ведення групового блогу та ін.).

Обмін ресурсами (наприклад, посиланнями на сайти).

Зворотний зв'язок;

Можливість задоволення потреб шляхом накопичення ресурсів (наприклад, шляхом участі у соціальній мережі можна знаходити нових знайомих і тим самим задовольняти потребу в спілкуванні) (Social Network Sites: Definition, History and Scholarship, б. д.).

У межах дослідження відділу цифрових освітніх ресурсів Інституту професійної освіти НАПН України науковими співробітниками був розроблений спеціальний вебсайт для підготовки майбутніх кваліфікованих робітників машинобудівної галузі.

На цій платформі розміщені посилання на декілька соціальних мереж, які стосуються сторінок Інституту професійної освіти НАПН України й відділу цифрових освітніх ресурсів, що є структурним підрозділом Інституту. Серед таких соціальних мереж варто зазначити: Facebook, Instagram, Twitter, YouTube, Viber і Telegram.

Якщо говорити по кожній із цих соціальних мереж, то варто зазначити, що однією з найбільш практичних соціальних мереж для комунікації та навчання для учасників навчального процесу, які будуть користуватися розробленою онлайн платформою, на нашу думку, є YouTube.

YouTube – одна із найпопулярніших відеоплатформ в Інтернеті для розміщення і перегляду відео.

Ось кілька переваг цієї платформи:

- YouTube є частиною сервісів Google, тому було легко власникам акаунту Інституту професійної освіти НАПН України налаштувати власний канал;
- доступ до навчальних відео можна було налаштувати так, щоб знайти і переглянути відео могла лише цільова аудиторія, зокрема майбутні кваліфіковані робітники машинобудівної галузі;
- переглядати відео YouTube можна у найвищій якості на багатьох різних пристроях і переглядачах, що знову ж таки дозволяє бути доступним навчальній освітній платформі для всіх користувачів;
- відео YouTube легко вбудувати в електронний курс, розміщений у системі онлайн-навчання Moodle (Данько, 2012, с. 53–59).

Також існують певні вимоги та рекомендації і до формату відео, що забезпечить найвищу якість роликів на YouTube. Додавання навчальних відеоматеріалів в максимальній роздільній здатності автоматично підвищує ймовірність того, що відео транслюватиметься у високій якості. YouTube завжди повторно кодує відео, щоб оптимізувати якість відтворення (Галіч, 2010, с.145–152).

Найбільш популярним інструментом навчання і розвитку визнається соціальна мережа Facebook, що дозволяє викладачам закладів професійної освіти створювати навчальні курси для студентів, закриту корпоративну мережу на платформі Facebook: співробітники

одного закладу професійної освіти можуть перебувати на постійному зв'язку з колегами з інших закладів професійної освіти та дотичних до них установ.

Крім того, на платформі Facebook викладачі мають змогу створювати освітні курси, формують закриту корпоративну мережу слухачів у межах організації: співробітники однієї компанії можуть перебувати у постійному зв'язку з колегами з різних філій, публікувати новини та ін. Facebook регулярно відвідують 48 % інтернет користувачів, при тому ця соціальна мережа поряд з Twitter має порівняно низькі показники частоти відвідування: четверть зареєстрованих зовсім не користуються своїми записами в цих мережах. Водночас мережа Facebook демонструє стійку тенденцію до зростання. Загальне число користувачів Facebook в Україні на кінець 2013 р. складало 3 млн 405 тис. 785 користувачів. Про це свідчать дані аналітичної платформи для соціальних медіа SocialBakers. Таким чином, Україна поступово піднімається в рейтингу і займає 60 позицію з 213 в загальному рейтингу Facebook по країнах світу – між Ірландією і Новою Зеландією. Згідно даних проведених досліджень, за останні шість місяців число користувачів соцмережі виросло на майже 335 тис. Проникнення Facebook в Україні складає 5,02 % порівняно із загальним числом населення країни і 11,28 % відносно числа Інтернет-користувачів (Четверикова & Клехо, 2022, с. 1–6).

Інша соціальна мережа, яка не менш популярна, ніж Facebook це Instagram. Вона мала обмежений функціонал та була призначена лише для обміну фотографіями між користувачами без тексту та відео. Згодом функціонал Instagram покращувався та з'являлися нові можливості для користувачів. Виходили оновлення цього додатку, враховуючи кількість підписників соціальної мережі, яка збільшувалась, та зростаючу в геометричній прогресії популярність мережі. Так, до грудня 2010 року в Instagram був один мільйон зареєстрованих користувачів, тоді як вже у вересні 2017 року сервіс нараховував 800 млн користувачів, з них 500 млн відвідували свої акаунти щодня, а у червні 2018 року аудиторія Instagram досягла 1 млрд користувачів. Отже, соціальна мережа Instagram із суто розважальної та користувацької перетворилася на потужну бізнес та інформаційну платформу, яку можна використовувати в освітніх цілях.

Зважаючи на всі переваги соціальної мережі Instagram, такі як значна кількість користувачів, вік користувачів (люди молодого активного віку, студенти), кількість часу, що користувачі витрачають

на неї, зручність у використанні як для того, хто створює контент, так і для тих, хто його читає. Саме тому ця соціальна мережа, на нашу думку, стане доволі популярним способом для комунікації серед учасників освітнього процесу, які навчаються у закладах професійної освіти, які у переважній більшості є людьми у віці до 20 років і зазвичай користуються цією соцмережею.

Водночас інша всесвітньовідома соціальна мережа, яка допомагатиме учасникам навчального процесу є Twitter, яка створена у 2006 році, й дозволяє користувачам надсилати короткі текстові повідомлення (до 140 символів), використовуючи SMS-повідомлення, служби миттєвих повідомлень і сторонні програми для користувачів мережі Інтернет.

Варто зауважити, що Twitter, як і більшість соціальних мереж, має мобільну версію для різноманітних платформ. Однією з переваг користування такою мережею є наявність інтерфейсу і його редагування, можливість відстежувати активність, публікацій друзів, а також перегляд тих друзів, які є читачами власного профілю. Також можливо коментувати публікації, зберігати їх в «обране», переглядати, ігнорувати, а також заносити інших користувачів і їхні публікації до «чорного» списку.

Twitter також має велику кількість користувачів та пропонує швидкий спосіб розміщення оголошень, нагадувань, а також у режимі реального часу надання актуальної інформації, наприклад про різні екскурсії. Для обговорення якоїсь проблеми, написання студентських проєктів тими, хто навчається у закладах професійної освіти, зокрема, на майбутніх кваліфікованих робітників машинобудівної галузі, Twitter може оперативно надати актуальну інформацію. Важливо заохочувати учасників освітнього процесу до взаємодії з експертами шляхом постановки питань або залишення коментарів (Рягузова & Діброва, 2012).

Також для підготовки майбутніх кваліфікованих робітників машинобудівної галузі є важливою використання такої соціальної мережі як Viber.

Viber (укр. Вайбер) – додаток VoIP для смартфонів, що працюють на платформах Android, BlackBerry OS, iOS, Symbian, Windows Phone, Bada і комп'ютерів з операційною системою Windows, OS X або Linux. Інтегрується до адресної книги та авторизує за номером телефону. Дозволяє здійснювати безкоштовні дзвінки у високій якості між

смартфонами з встановленим Viber, а також передавати текстові повідомлення, зображення, відео та аудіо повідомлення.

Одним з найважливіших переваг Viber для дистанційного навчання є розширені можливості демонстрації екрана. Саме ця опція дозволяє викладачу на практичному занятті наочно в дистанційному форматі пояснити будь-який матеріал. У Viber під час демонстрації свого екрана, а також екранів студентів викладач-організатор конференції використовує функцію коментування. Це означає, що можна поверх демонстрації екрана вносити додатковий текст, виділяти слова, малювати, помічати осередки ураження на знімках та фотографіях хворих і тощо, що дозволяє студентам краще зрозуміти матеріал. Основою цієї віртуальної дошки може стати будь-який демонстраційний додаток і навіть робочий стіл (Чернявець & Алмашій, 2019, с. 143–146).

Що стосується використання такої соціальної мережі, як Telegram, як способу комунікації, то українська вчена Ю. Носенко зазначає, що ця мережа лідирує серед інших аналогічних сервісів.

Хоча месенджери можуть дещо відрізнятися за характеристиками, всі вони є важливими засобами сучасної комунікації та нетворкінгу і мають низку спільних рис: безкоштовність, підтримка обміну даними різного формату (зображення, анімація, аудіо, відеофайли, документи), можливість створення груп, синхронізація на різних девайсах та ін.

Отже, результати опитування студентів, аналіз характеристик і порівняння різних месенджерів зумовило обрання месенджера Telegram як засобу підтримки освітнього процесу. Серед важливого функціоналу месенджера Telegram доцільно також відзначити можливість створення чат-ботів, що є перспективним інструментом підтримки освітнього процесу на основі штучного інтелекту (Носенко et al., 2023, с. 114–127).

Цифрові платформи є новою формою комунікації, що використовує Інтернет, нові інформаційні та комунікаційні технології та соціальні мережі як засіб для покращення навчального процесу. Основні відмінності цифрових платформ від традиційних полягають у ширшому доступі до інформації, більшій взаємодії між людьми та організаціями та більшій прозорості. Суттєвою відмінністю сучасної цифрових платформ є також їх діалогічний характер – замість обміну монологіями, як це практикувалося в ХХ ст., сьогодні використовується інтерактивна взаємодія.

Цифрові освітні платформи, як і використання соціальних мереж для навчального процесу отримали широке поширення у провідних країнах. Нові реалії комунікації та популяризації традиційної культури в умовах глобалізації знайшли своє відображення у створенні загальнодоступних Інтернет-сторінок чисельних культурних та просвітницьких організацій.

Список посилань

Пригодій, М. (2023). Методичні засади застосування цифрових технологій у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників. *Інноваційна професійна освіта*, 2(9), 152–156. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735580>

Гуржій, А., Радкевич, В., & Пригодій, М. (2024). Підвищення якості підготовки майбутніх фахівців із використанням віртуальних навчальних комплексів. *Нові технології навчання*, (97), 42–50. <http://www.journal.org.ua/index.php/ntn/article/view/377>

Пригодій, М. (2024). Методичні засади розроблення цифрової платформи професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівної галузі. У *Інноваційна професійна освіта. Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання* (с. 306–310). ІПО НАПН України.

Форманова, С. (2020). Коментар у соціальних мережах: інвективні форми. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*, (72), 282–294.

Архипова, Т., Осипова, Н., & Львов, М. (2015). Социальные сети как средство организации учебного процесса. У *Інформаційні технології в освіті* (с. 7–18). ХДУ. http://www.ite.kspu.edu/webfm_send/819/1

Berger, A. (2000). Media and Communication Research Methods.

Городенко, Л. (2013). Нові медіа: журналістика чи комунікація? *Current issues of mass communication*, (14), 65–69.

Social Network Sites: Definition, History and Scholarship. (n.d.). <http://jcmc.Indiana.edu/voll3/issue1/boyd.Ellison.html>

Данько, Ю. (2012). Феномен соціальних мереж у контексті становлення і розвитку мережевого суспільства. *Вісник Міжнародного слов'янського університету*, XV(1,2), 53–59.

Галіч, Т. (2010). Соціальні Інтернет-мережі та віртуалізація суспільного життя. *Соціологія майбутнього*, (1), 145–152.

Четверикова, Т., & Клехо, О. (2022). Системи створення та використання відеоконтенту для реалізації дистанційного навчання. *Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво*, (8), 1–6.

Рягузова, М., & Діброва, Т. (2012). Соціальні мережі як носій маркетингових комунікацій. У *Актуальні проблеми економіки та управління*. НТУУ «КПІ». <http://probl-economy.kpi.ua/node/269>

Чернявець, Н., & Алмашій, І. (2019). Особливості використання комунікативних інформаційних платформ у процесі навчання. У В. Гоблик (Ред.), *Наука майбутнього* (с. 143–146). РВВ МДУ.

Носенко, О., Носенко, Ю., & Шевчук, Р. (2023). Використання месенджера Telegram як засобу підтримки освітнього процесу в умовах карантинних обмежень. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2(94), 114–127.

— 90 —

УДК 378.018.43:004

СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПОСІБНИКІВ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ ТОКАРІВ

Віктор Білик,
викладач професійно-теоретичної підготовки
Державного навчального закладу «Вище
професійне училище №11 м. Хмельницького»,
<https://orcid.org/0009-0009-0512-3003>
e-mail: 37viktor1961@gmail.com

Анотація. У статті розглянуто питання створення інтерактивних навчальних посібників для підготовки токарів у контексті сучасних тенденцій професійної освіти. Проаналізовано використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчальному процесі та їхній вплив на підвищення якості підготовки фахівців. Окрема увага приділяється змінам у вимогах до професії токаря в умовах цифрової трансформації виробництва, а також перевагам інтерактивних підходів до навчання, що сприяють активному залученню здобувачів освіти та